

Posudek doktorské disertace Mgr. Ludmily Součkové

„Přejatá slova ve filmové a divadelní terminologii v ruštině a v češtině“

Mgr. Ludmila Součková si ve své disertaci vytýčila cíl analyzovat filmovou a divadelní slovní zásobu v ruštině a v češtině z hlediska přejímek z jiných jazyků. Tato oblast slovní zásoby je uváděna jako typická vrstva, v níž se přejímky vyskytují, hlubšímu rozboru však nebyla podrobena ani v ruské, ani v české lingvistice. Disertace Mgr. Součkové je podložena soustavnou excerpcí periodického tisku, ruského i českého. Doktorandka ukázala, že v divadelní terminologii ve srovnání s filmovou je přejímek mnohem méně, případně v divadelní terminologii existují přejímky staršího data, u kterých se cizost již nepociťuje. Jsou to starší přejímky z řečtiny, latiny, francouzštiny, italštiny a spíše z němčiny, zatímco nových přejímek z angličtiny tu nalezneme méně. Zato oblast filmové slovní zásoby užívané v současném tisku poskytla Mgr. Součkové pozoruhodný jazykový materiál, který autorka setřídila a interpretovala. V řazení excerpovaného materiálu, jeho dokládání i interpretaci autorka prokázala, 1. že se v oblasti zvoleného publicistického a uměleckého diskurzu dobře orientuje a je schopna rozlišovat jeho stylové a žánrové rozvrstvení a orientaci na různé vrstvy čtenářů, 2. že výchozí je pro ni kulturní oblast ruského divadla a filmu, což odpovídá jejímu pedagogickému zaměření a působení na VŠ uměleckého směru, 3. že je zvyklá pracovat lexikografickými metodami, což odpovídá jejímu působení na lexikografickém úkolu Slovanského ústavu AV ČR. Doktorandka prostudovala potřebnou odbornou literaturu k problematice české a ruské neologie, přejímání slov a jejich statusu v slovní zásobě obou jazyků. Vypořádala se s diferencovaným (nejednotným) pojetím těchto jevů v lingvistice, rusistické a bohemistické: v rozmanitosti pohledů na ruský jazykový materiál pro ni bylo vodítkem např. klasické pojetí Zemské, v pojetí české neologie vycházela z existujících publikací teoretického i praktického zaměření. Po prostudování lingvistické literatury přistoupila Mgr. Součková k vlastní analýze divadelní a filmové publicistiky a tu po stránce přejímek zmapovala. V tom spočívá přínos její práce, který je využitelný jak pedagogicky, tak lexikograficky. Analyzovaný materiál ukazuje tendence a módní trendy působící v těchto oblastech ruské i české kultury, je využitelný při porovnání obou jazyků a jejich nakládání s přejímanými prvky (stylistického, sémantického, gramatického, formálního, včetně grafického. Mgr. Ludmila Součková má dobrý jazykový cit i analytické schopnosti, její znalost ruštiny je na takové úrovni, že se rozhodla napsat svoji disertaci rusky. Jazykové prohřešky (konkurence genitivu a akuzativu ve vazbě, několik bohemismů) jsou v práci spíše ojedinělé. Disertaci doporučuji k obhajobě.

V Praze 1. března 2011

PhDr. Světlá Čmejrková, DrSc.
vedoucí doktorské disertace
oddělení stylistiky a textové lingvistiky ÚJČ AV ČR
Letenská 4, 118 51 Praha 1